Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						
	Hà-nội và các tỉnh người đem đến nhà	Hà-nội và các tỉnh gửi mandat	Nơi nào chưa có chi thiếu	Hà-nội Trung-kỳ và Nam-kỳ	Hà-nội Pháp, Thuộc-địa và ngoại-quốc	Ngoại-quốc
Một năm..	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	12 $ 00
Các làng và Các công-sở	»	3 . 00	3 . 00	8 . 00	9 . 00	»
Sáu tháng..	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20	3 . 30	6 . 00
Ba tháng..	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60	1 . 65	3 . 00
Một tháng..	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55	0 . 60	1 . 00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LOÂN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
1re page
Une seule insertion. . . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Kỳ thi bằng Sơ-học năm nay so với năm ngoái

Văn Học-luật lệ, vẫn xử sở này, nên các thể-lệ, các tư-cách thi bằng Sơ học năm nay vẫn còn như năm ngoái, họa hoằn mới có chút thay đổi.

Quan trường vẫn là các viên nam, nữ, Tây, Nam có chân trong Học-vụ mỗi hội-đồng chỉ phụ thêm một người ngoài mà thôi.

Nam thí sinh vẫn phải đủ 13 tuổi; nữ thí sinh 14 tuổi, bắt phải là xuất sở tự trường công hay trường tư.

Chương trình thi vẫn là chương-trình lớp nhất các trường Sơ-đẳng; tên chỉ một học-trò lớp nhất và tất cả bao nhiêu học-trò lớp nhất các trường công mới được hay đều phải đi thi là hợp cách.

Vì năm ngoái và mấy năm về trước, gián hoặc có điều giả trá, nên năm nay quan trên muốn dự-phòng trước, đặt thành lệ, sĩ-tử ai đi thi, tất phải đem theo một cái giấy chứng-chỉ gián sánh mình vào đấy. Học trò các trường công thì đã có quyền sổ con tức là quyển « *livret scolaire* ». Bắt cứ lúc thi bài viết hay lúc thi vấn đáp, lễ quan trường hỏi đến, là thí sinh phải đưa cái giấy chứng chỉ hay quyển sổ con ấy ra trình. Cẩn thận như thế không còn bảo sĩ rập tâm quỉ-quái đội tên mà thi hộ cho ai nữa!

Bài thi cũng chẳng thay đổi gì. Cả thi viết và thi vấn đáp vẫn đủ mười bài. Tuy rằng Tư-vấn nghị-viện Bắc-kỳ năm ngoái có thỉnh-cầu với Chính phủ Bảo-hộ cho học trò thi một bài bằng Nam2 ngữ, nhưng hiện vẫn chưa rõ Chính phủ định liệu ra làm sao, học-trò Nam có cần phải thi tiếng Nam nay không.

Các hội-đồng châm thi thời năm nay có phần khác năm ngoái. Khác là nhiều hơn và rới may cho học trò. Ở Hà-nội đặt thêm lên một hội-đồng nữa là hai, làm cho học trò tỉnh Sơn-tây không phải lên thi trên Việt-trì mà về thi ở Hà-nội. — Ở Đáp-cầu đặt một hội-đồng mới, để cho học-trò Đáp cầu, Bắc-ninh và Bắc-giang không phải tốn kém lên thi tại Lạng-sơn như mấy năm trước.

Số nam thí-sinh năm nay là: 2350, nữ thí-sinh: 130 cộng là: 2.480.

So với năm ngoái, nam thí-sinh 2.288, nữ thí sinh 115 cộng là 2.303 thì tính ra, năm nay hơn năm ngoái là 177 người từng thí.

Nhưng cái số người thi đỗ năm nay bì với năm ngoái thì lại chịu phần kém.

Vì năm ngoái được những 678 nam thí-sinh, và 48 nữ thí sinh, cộng là 726 người thi đỗ.

Mà năm nay lại chỉ được có 504 nam thí sinh và 40 nữ thí sinh, cộng là 541 người được đỗ mà thôi.

Số học-trò đi thi tăng lên, mà số học-trò thi đỗ lại giảm đi, cái nguyên-nhân do tự đâu? Hoặc có người kêu là học-trò kém quá. Hoặc có người cho là quan trường hơi nâng tay, hoặc có người lại đổ tại bài ám-tả có nhiều chữ viết cho đúng là khó mà giải nghĩa cho ra lại càng khó hơn nữa.... Trong mấy nguyên-nhân đó, ta không rõ phần hư thực thế nào mà dám bàn. Chỉ có một điều ta nhận rằng: thi bằng Sơ học Pháp-Việt, tuy gọi là có hai kỳ, kỳ bài viết và kỳ vấn đáp mà thực trung thực phân tách ra làm ba. Vì nếu sĩ-tử thi các bài viết cộng không đủ 80 điểm phải loại, thì cả viết và bài vấn đáp cộng không đủ 180 điểm cũng phải loại, thì chỉ thi một bài ám tả với bài luận Pháp-văn, cộng không đủ 35 điểm hay lại chỉ một bài ám tả quá nặng *phải đã* phải loại trước rồi còn đâu mà thi tính, thi viết, thi vẽ với!

Thôi nhưng, dù thế nào, xứ Bắc kỳ ta năm nay thể cũng là thêm lên được 541 cậu « Sơ học ». Cậu nào rủi-ro không trúng, đành ta chịu khó, đợi đến sang năm; chẳng khoa nào thì khoa khác. Còn cậu nào đỗ rồi, ta chẳng nên để cho cái vinh dự nho nhỏ nó ám ảnh ta, ta nên sớm liệu lấy cuộc hành-trình khởi từ cái bằng Sơ-học khởi đi. Ai còn dư sức lực, dư tiền tài, đúng niên-hạn để thi vào trường Bảo-hộ, trường Sư phạm, các trường Mỹ-nghệ ở Hanoi và Haiphong, ban Trợ giáo ở Hanoi, ban Thành chung ở Nam-định và Hải-phòng hay trường Nông-học ở Tuyên-quang, ta chẳng bàn làm gì; đường đi đã rành rành, trong một vài năm hay năm bảy năm nữa, các cậu may cũng có được một nghề ở trong tay.

Ta chỉ muốn biết các cậu không đủ tư-cách theo đuổi học được nữa, thì các cậu định làm gì, rập tâm đem cái bằng Sơ-học xoay xở ra ngã nào? Một cái dấu hỏi to can-thiệp đến vận mệnh của các cậu, mà có lẽ của cả nước, vì các cậu là số nhiều trong những người trúng bằng Sơ-học. — Thông-ngôn, ký-lục, tham-tá, độc-công không đến phần. Loong-toong, chạy giấy, bồi bếp, kéo quạt, trồng nhờ là tỉ-liệt. Thề là chôn công môn, nơi hẩu hạ đều đông của không mời các cậu vào. Vậy các cậu liệu đi đâu, để rồi ra được việc cho mình, cho nhà và cho nước? Ta xin đáp: Nước nhà, may sao! không phải chỉ khư-khư trong một vòng làm lại với một niềm vãng đa mà thôi. Nước nhà còn là bao nhiêu ruộng nương bát ngát ở đâm thôn quê, bao nhiêu chợ búa tấp nập ở khắp mọi nơi, bao nhiêu nghệ-nghiệp đáng phải làm, thì không thì khéo với mọi người. Nói quá xa hơn lên nữa, nước nhà lại còn là bao nhiêu đất hoang nên khai khẩn, bao nhiêu rừng rú nên tải bồi, bao nhiêu hầm mỏ nên khai quật, bao nhiêu văn chương mỹ-thuật nên nghiên-cứu, nên luyện tập để hòng có lúc thi thỏ lược với nước ngoài..... Nhưng tỉ dĩ, nếu ta không đủ cái *tài* là khéo với cái *tài* là của hòng với tới những sự quá xa như thế, thời ta cũng chẳng nên cuống dại những muốn tự phụ làm một nhà kỹ-sư, một nhà văn-sĩ, một ông chủ mỏ, một ông đốn-điền không bao giờ thành. *Sơ-đẳng* ta đành phận *Sơ-đẳng*. Học thiển tài sơ, ta nên tùy liệu cái năng lực, sự khuynh hướng và cái cảnh-ngộ của ta mà ta định chí xoay lấy nghề, hay còn non quá, luyện lấy nghề cho tinh-thông. — Ta vác cày ra đồng ta cày, chớ để đến nông nỗi nhà quê vắng vẻ; ta đem hàng ra chợ ta bán, chớ để cho mối lợi thu về tay ai; ta làm thợ ở nhà ta hay trong các xưởng, chớ mong nhật thiết một tí gì cũng đợi người làm sẵn cho mà dùng. Không, anh em bọn « *Sơ-học* » ta ạ, ta chớ trông có cái bằng Sơ-học vênh-vào treo trên tường mà ta phải đem thân *đi làm người nông-phu, chú lái* buôn, bác thợ nọ, thợ kia để lấy làm cực nhọc, lấy làm tủi phận và sút chức mất rồi. Không, ta không cần nhắc anh em học luân lý mãi, chắc cũng đinh ninh còn nhớ rằng: *Nghề gì dã nuôi thân* — (Miễn là không phải nghề bất lương) — *cũng là nghề hay; — Người dại thì có, hỡ nghề dại không đời nào* — Vậy anh em Sơ-học ơi, nghề gì khả dĩ sinh cơ lập nghiệp được, anh em nên sớm liệu mà chọn cho nhất định. Anh em chớ bỏ hoài thời giờ, do dự, vẩn vơ, ngày lấy sang tháng khác, mong đợi những sự hão huyền tận đâu đâu, mà rồi mắc cái tiếng *vô nghề, vô căn, vô loại* ít lâu nay thiên-hạ thường dùng để nêu danh những cậu đỗ bằng Sơ-học mà lang thang đó.

N. Ô.-N.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 19 Juin 1923

Núi lửa Etna

Tin Messine. — Đá nóng ở núi lửa Etna chảy ra rộng ngang một kilomètre sâu bảy thước. Nhà ga Cerra và miền Céténa bị đá nóng che phủ. Ba vạn người ở hạt ấy phải bỏ nhà mà đi.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 20 Juin 1923

Cái tình-trạng nước Đức

Cái tình-trạng nước Đức một ngày một thêm ngày ngập. Thị-giá một đồng hoa-viên Hoa-kỳ bây giờ là 150 000 marks. Nhiều khi thấy đăng tiền-tệ ngoại-quốc thay cho tiền mark.

Nhiều người Áo đến nước Đức mà làm ăn, vì vị ăo thức đồng ở nước Đức ngày nay rẻ gấp ba lần ở nước Áo.

Trong khi các hội-đồng thợ thuyền của các nhà máy hội-nghị, những người về đảng Quốc-gia có chỉ nghị đề đội cái chánh-sách của M. Cuno.

Ngày 18 Juin mới rồi, trong một cuộc hội-nghị của các nhà buôn bán ở Dusseldorf, có nhiều nhà diễn-thuyết xin chánh-phủ nên nhân-nhượng cho mọi việc được ổn thỏa, kẻo cứ tranh cạnh như ngày nay, thì lỗn hại cho việc buôn-bán nhiều lắm.

Việc cấp lương thực cho nhân dân ở Essen Bochum và Dortmund vẫn được như thường. Ngày hôm thứ ba có ba trăm mười tấn than toa lương thực chở vào hạt sông Rhur.

Mới rồi quan nội vụ bộ Thượng-thư là M. Sérering có nói; Schlageter bị tòa án binh Pháp kết án mới rồi về tội hãy-hoại đường hỏa-xa, mà đảng quốc-dân muốn xướng-tụng là một người nghĩa-sĩ, thực ông lấy làm lạ lắm. Ông lại nói: Trước kia các hội bí-mật đã cứ Schlageter hành-thích ông.

Việc trong các hạt trú binh

Tin nói đường hầm ở về con đường Cologne-Trèves bị đổ là một tin đồn sai.

Ngày hôm thứ hai mới rồi đã đặt hai chuyến xe cho hành-khách đi ở đường hỏa xa Essen Dortmund.

Ở Darmstadt học-sinh có lập một hội, mục-đích là để cổ-động phản-đối nước Pháp tại các nước.

Báo *Le Temps* có nói cái nỗi khủng hoảng trong trường kỹ-nghệ ở hạt sông Rhur lại thêm chiều kịch liệt. Trước kia mỗi tuần lễ thợ thuyền trong các nhà máy của Đức làm việc 24 giờ, bây giờ giảm xuống còn có 16 giờ mà thôi. Những giờ không làm việc chánh-phủ nước Đức trả hai phần chia ba tiền công.

Người Đức tại Trung-hoa

Báo *Le Temps* có nói người Đức hành-động ở Trung-hoa rất lắm.

Công-ty Stinnes đương trả việc đặt một con đường hỏa-xa chạy từ các mỏ than đến bãi-cảng Phúc chân. Công-ty ấy có phần phát độ chừng 500 nghìn livres sterlings cho các mỏ ở Hồ nam. Công-ty Siemens cũng phát phát 800 nghìn livres sterlings cho các mỏ than ở Hồ-nam và ở Sơn-đông. Mới rồi người ta có thấy 30 viên kỹ sư Đức ở Tsingtao-hải.

Sở cải-thu tại Nguyên-lão nghị-viện

Nguyên-lão nghị-viện vẫn bàn về sở chi-thu, và đã ưng chuẩn các khoản chi-thu về hai quận Alsace Lorraine.

Nguyên-lão nghị-viện đã bàn đến sổ chi-thu về bộ Tài-chánh.

VĂN UYỂN

Khóc bạn Phú-thọ

Nghĩ sự đời, ai chẳng chán đời,
Với vàng chi thế, hỡi anh ơi?
Trăm năm cõi thế chưa xong nợ,
Một bước non bồng đã mải chơi.
Núng-lĩnh chon von mây thấp thoáng,
Nhị-hà thăm thẳm nước đầy vơi.
Núi sông vẫn đó người đâu vắng.
Lẽ chẳ khôn cầm giọt lệ rơi.

Hưng-hóa, Trúc-đình.

Đi chơi xa

Trăng soi bóng đợi đêm canh,
Gian kêu riu rít bên mành thiết tha.
Xót thân muôn dặm đường xa.
Ruột tằm bối rối châu sa muôn hàng.
Bằng khuâng thức ngủ bàng hoàng.
Năm canh cười khóc mơ màng tỉnh say.
Ai đưa ta đến chốn này?
Giang-sơn bỗ ngỡ tháng ngày vì ai?
Lọ cho cái kiếp tỉnh thì,
Con đường luân-lạc một mài đến đâu?
Phong-trần nắng nhuộm màu nâu.
Nỡm chân bỗn bẻ biết đâu là nhà?
Con đường cùng bước càng xa.
Mà ta nẫm thử mấy mà xem sao.
Bể còn rộng, trời còn cao...

Thái-dầu, Nguyễn-mạnh Cư.

Tin Trung-hoa

Ngày 15 Juin 1923

Hương-cảng đặc-điện

Quân Hứa-sùng Trí đã tới Thạch-long-hạ-đội cần Trấn-Sách đã chiếm được Kế-lung-châu.

Vấn đề tổng thống

Hiến-chính-xã đã quyết định hạn đến cuối tháng 8 này chế thành hiến-pháp và đến cuối tháng 9 này thì tuyển-cử tổng-thống.

Việc thổ-phỉ ở Lâm thành

Bọn thổ-phỉ ở Lâm-thành, hễ nào có sáng thì chính phủ biên nhận sang làm quân-quản, kẻ nào không nàng thì cấp cho một cái giấy miễn-tử, rồi cho về tự do sinh hoạt. Bọn thổ-phỉ định khi biên nhận xong, sẽ thu bọn Âu-nhân và những người giá cùng con trẻ Trung-hoa đã bị bắt Công-sứ đoàn đã định ngày khai hội để bàn về cách đối phó với bọn thổ-phỉ Lâm-thành và cái vấn-đề bắt Trung-hoa phải bồi thường, tình thế rất nghiêm trọng

Ngày 16 Juin 1923

Hương cảng đặc-điện

Ngụy-bang Bình-nội quân làm 6 đội tiến đánh Ngô-nhâu. Tang-tri-Bình liên-hợp với Hứa-sùng-Trí để đánh Triều-châu.

Nhật bản hạm-đội

Nhật-bản hạm-đội đồng-tư lệnh tại Trung-hoa đã thông điện đem thêm [illegible] về.

Nhật-sứ kháng nghị

Nhật-sứ kháng nghị nói việc Tương án là bởi địa-phương-quan không biết cẩm-chỉ cái phong trào bài Nhật mà sinh ra, vậy xin phải nghĩ cách nghiêm-phòng, nếu không thì phải nhận cái trách-nhiệm bảo-hộ tính-mệnh tài-sản cho những người Nhật ở Trung-hoa.

Một kho dầu mỏ bị cháy

Ở Pittsbourg (Hoa-kỳ) có tin đến nói rằng các kho dầu mỏ của Công-ty Atlantic Refining Cy bị cháy dữ-dội. Hai mươi người coi việc vận máy trục nước bị đốn đỏ cháy ở chung quanh, vận máy luôn đã hai ngày hôm nay, mà cũng chưa dẹp tắt được lửa. Nguyên trong kho có hai chỗ nổ, lửa bốc lên, rồi bén rộng ra. Khắp mọi nơi có cho đem máy trục nước đến cứu trợ. Xét ra, là bởi sét đánh mà lửa bốc lên.

Cứ như tin tức sau cùng, thì hai mươi người coi máy trục nước, bị lửa cháy bao bọc chung quanh, đã ra ngoài được cả rồi. Bọn ấy phải chạy qua chỗ dầu cháy lênh láng như bể mới lần thoát được. Hiện đã đem đến nhà thương để phục thuốc. Lửa vẫn còn cháy dữ-dội.

HÀI ĐÀM

Sửa lại truyện Kiều

II

Từ khi sinh ra chữ quốc-ngữ, cũng có bỏ công cho văn-chương Kiều đời chút, vì người đọc truyện đỡ sợ sai lắm. Nên cứ như bản nôm ta thuở xưa thì thật mỗi người đọc một khác.

Có một thím Tài ngồi kể bản Kiều nôm. Nguyên văn câu Kiều là:

« *Rằng tử ngẫu nhĩ gặp nhau,*
« *Thăm trông trộm nhớ bấy lâu đã chồn.* »

Thím không hiểu hai chữ « Ngẫu-nhĩ » là thế nào, mới lấy ý riêng sửa lại mà kể rằng:

« *Rằng tử* NGỒ NỊ *gặp nhau,*
« *Thăm trông trộm nhớ bấy lâu đã chồn.* »

Bi-đình, Nguyễn-văn-Tới.

BA TRĂM NGƯỜI THỢ MỎ TRUNG-HOA BỊ CHẾT ĐUỐI

Ở Thượng-hải có tin đến nói rằng mấy bữa trước đây tại mỏ than Bao-Chwang vì mấy người lính không biết mở vào máy điện dùng để quay máy trục nước làm cho nước tuôn vào đầy hầm, ba trăm người thợ mỏ Trung-hoa ở đấy bị chết đuối.

Cái tình-hình kinh-tế nước Pháp trước lúc chiến-tranh, giữa lúc chiến-tranh cùng sau lúc chiến-tranh

Trước lúc chiến-tranh, các nước Âu-châu, nước Pháp cũng cạnh với nước Anh, nước Đức cũng đứng vào cái vị nước công thương. Nước Anh về đầu thế-kỷ thứ mười tám, phần nhiều nhân-dân đều tòng sự về cày cấy và sản mục, công-nghiệp mới chỉ có một nghề lông đề, cho đến năm kỷ đầu thế-kỷ thứ mười chín vẫn còn là một nước đại-diện thân-xuất tiền-mạch, vì việc mậu-dịch tay đã chiếm-hưng dần dần mà công-nghiệp chế-tạo cũng còn ấu-trĩ, mãi đến sau năm 1846, cái huy-hiệu « nước Anh-đen » (Đen là chỉ một nước đông toàn than sắt, công-nghiệp đã thịnh vượng) mới thay cái huy hiệu « nước Anh xanh » (tanh là chỉ một nước chiếm lấy thôn, nông-sản rất phong-phú) mà lừng danh trong thế-giới, sau hai mươi năm nữa thì thanh hẳn là một nước chuyên trọng về công nghiệp, lương ăn trong nước cũng lần lần ngưỡng cập ở nước ngoài cho đến ngày nay thì trước-phẩm thâu-nhập chiếm đến ba mươi tám phần trăm cái tổng ngạch nhập khẩu, hoàn toàn là một nước công thương vậy. Nước Đức về khoảng năm 1815 bốn phần năm người trong nước còn là nông phu cả, từ năm 1870, đánh được nước Pháp, lo liền cùng người Áo tranh-hành trên bể, bèn kiệt-lực trưởng lệ công-thương, sau mươi hai năm, cái số nông-dân từ sáu mươi phần trăm toàn số nhân-khẩu mà giảng xuống tới bốn mươi ba phần trăm, đến năm 1907 lại xuống tới hai mươi bảy phần trăm, cũng nghiễm-nhiên thành một nước công thương kỹ khôi. Nước Anh với nước Đức đã đều thừ-độ do nông-nghiệp mà liền lên công thương; nước Pháp đứng chen ở giữa, cái chính-sách kinh-tế cũng không thể khác được hai nước kia, nhưng vì cái địa-lý càng quốc-dân tính nước Pháp không giống hai nước kia, nên một mặt vì ưa thích ưng với hoàn-cảnh, cũng phải bộ-tập với lân-quốc mà phát-triển về đường công-thương, một mặt đối với nông-nghiệp là cái địa-vị cố-hữu của nước mình cũng không giảm phòng khí để cầu tự tuyệt kỷ tực mà không phải nhu-yếu đến nước ngoài; coi cái thể-lệ năm 1892 với năm 1910 sau lần định điều có cái nguyên-lý ấy đủ một trọng bằng; vì thế vài mươi năm nay công-thương-nghiệp nước Pháp tuy cũng theo thời cùng tiến mà nông-nghiệp vẫn thịnh như trước, nên công thương-nghiệp không sao theo kịp được Anh Đức; cứ xét cái số thống-kê xuất nhập khẩu của ba nước về năm 1912 là trước năm chiến-tranh như sau này thì rõ.

Bảng thâu xuất:

Nước Anh	12.000 triệu quan
Nước Đức	8.900 —
Nước Pháp	6.712 —

Bảng thâu nhập:

Nước Anh	18.000 triệu quan
Nước Đức	10.500 —
Nước Pháp	8.230 —

nghiệp nước Pháp vẫn thịnh hơn hai nước kia nhiều.

Thực-phẩm :

Nước Anh :	38 °/.	thâu nhập
	7 °/.	thâu xuất
Nước Đức :	29 °/.	thâu nhập
	9 °/.	thâu xuất
Nước Pháp :	22 °/.	thâu nhập
	13 °/.	thâu xuất

Nguyên-liệu phẩm :

Nước Anh :	37 °/.	thâu nhập
	19 °/.	thâu xuất
Nước Đức :	47 °/.	thâu nhập
	16 °/.	thâu xuất
Nước Pháp :	29 °/.	thâu xuất
	58 °/.	thâu nhập

Chế-tạo phẩm :

Nước Anh :	25 °/.	thâu nhập
	81 °/.	thâu xuất
Nước Đức :	24 °/.	thâu nhập
	75 °/.	thâu xuất
Nước Pháp :	20 °/.	thâu nhập
	58 °/.	thâu xuất

Coi thế thì biết trước lúc chiến-tranh, công thương-nghiệp nước Pháp cũng đã theo xuýt-xoát với Anh Đức hai nước mà nông-nghiệp thì phát-đạt hơn nhiều, cái tình-hình kinh-tế thực là vững chãi lắm.

(*Còn nữa*) D dịch thuật.

Việc tranh quyền cướp vị ở Trung-hoa

Từ khi Lê tổng-thống bỏ Bắc-kinh mà đi, các nhà chính-trị Trung-hoa chia rẽ ra nhiều bè đảng, cùng nhau tranh quyền cướp vị. Có người dùng tiền để vận-động các ông nghị-viên. Các tỉnh nhiều nơi vẫn yên tĩnh, để ngồi xem gió về chiều nào. Nếu nghị-viện không có lòng quả quyết, thì sẽ nảy ra một tay tiếm thiết nào đó đứng lên cầm quyền chính.

Phát phần thưởng

Tại trường Nga-khê (Hà-nam)

Hôm 10 Juin mới đây, tại trường Nga-khê thuộc tỉnh Hà-nam có làm lễ phát phần-thưởng rất nên vui vẻ.

Theo lệ thường thì trước hết ông chưởng giáo cũng đọc bài đít-cua, cảm ơn các quan thân đến dự-lễ và khuyên răn học-trò phải nên dốc lòng chuyên chú vào sự học.

Cuộc lễ ấy có cả phường nhạc nhà thờ Phúc-đa đến thổi giúp nên lại càng thêm vui.

Lễ này được long trọng như vậy là nhờ có lòng khuyến-khích của quan Phủ và lòng nhiệt-thành của các thân-hào trong hạt vậy.

N. T. P lai cảo.

Tại Phụ-dực (Thái-bình)

Về việc phát phần thưởng đã đăng trong số báo ngày 18 Juin, là theo như tờ lai cảo của một người trong hạt thì nay bản-quán có tiếp được tờ sau này, vậy cứ nguyên văn đăng báo :

Tôi xem quí-báo ra ngày 18 Juin vừa rồi, có đăng phát phần thưởng ở trường Sơ-đẳng kiêm bị huyện Phụ-dực tỉnh Thái-bình.

Bài đó, tôi không biết ai đăng? Mà lại không ký tên lai cảo. Tôi xem bài ấy có sai một chút. Tôi viết bài này, không phải tôi ghen ghét gì mấy M. Phan, mà cầu lấy danh-vọng hão.

Nguyên, tôi mông ơn nhà-nước bổ tôi về đây đã 3 năm nay, các công việc về sự học ở trường ấy, đều tự tay tôi trực tiếp cả. Và M. Phan mới bổ về cùng trường với tôi, mới ngót 2 tháng nay, tuy chức-sự bằng nhau, nhưng giấy má vẫn ở tay tôi, không có ai là chưởng giáo hay phụ-giáo cả!

Vậy có mấy lời thô-thiển, xin ngài đăng lên quí-báo cho, kẻo những người không biết công việc ở trường ấy lại suy bì hơn kém thế nọ thế kia, tôi rất đội ơn ngài lắm lắm.

Nay kính thư,
Trợ-giáo : Phạm-văn-Hổ.

Tại Sơn-la

Hôm 13 Juin vừa rồi ở Thuận-châu có phát phần thưởng cho học trò rất là trọng-thể, chung quanh trường đều cắm cờ ba sắc, trước cửa trường cùng trong các lớp đều treo đèn kết lá gài hoa trông rất vui vẻ. Ngày hôm đó đúng tám giờ sáng, thì các quan châu, các bà, các ông nghị hội-viên, các phìa cùng các quan bản, đều đến dự hết thảy. Lúc các quan vừa đến cửa trường thì các thầy giáo cùng học-trò đốt pháo để nghênh-tiếp, khi vào trường đâu ngồi đấy cả rồi, thì thầy giáo Lê văn-Sỹ thay mặt ông Đốc trường đọc một bài đít-cua bằng tiếng Thái, vì rằng có ít người hiểu tiếng Annam, nên các thầy phải làm chữ Thái để cho ai nấy hiểu cả, đại khái cuộc phát phần Bạc-cầm-Quý cùng quan châu-úy-Bạc-cầm-Chinh hết lòng mở mang về việc học xuất tài xuất lực ra mua sách cùng các thầy quyên giáo của dân sự nên mua được nhiều. Bài đít-cua ấy vừa dứt thì có ông hội-viên Bạc-cầm-Huấn đứng dậy xin thay mặt cả hàng quan dân đọc một bài giả lời, bài ấy để tỏ lòng cảm tạ các thầy hết sức dạy dỗ.

Ngày đó cũng thành là một ngày kỷ niệm về việc học cho dân Thuận-châu. Vì rằng dân xứ Thái từ xưa đến nay không ai được thấy những cái quang-cảnh rực rỡ thế này bao giờ, nên đâu cũng kéo nhau lũ lượt đến xem đông quá, ai thấy thế cũng muốn cho con đi học.

Thuận-sơn, Bạc-cầm-Ban lai cảo.

VƯỢT QUA THÁI-BÌNH-DƯƠNG NHANH NHẤT MẤT BAO NHIÊU THỜI-GIỜ?

Mới đây tàu *Express ofcanada* của công-ty *Canadian pacific* khởi hành ở phương đông vượt qua Thái-bình-dương mất 8 ngày 10 giờ 53 phút. Xưa nay không tàu nào đi nhanh được như thế. Trước đây cũng có một cái tàu đi mất 8 ngày 16 giờ 31 phút, vậy tàu này đi nhanh hơn tàu ấy được sáu giờ đồng-hồ.

Cái nạn tự-sát ở Hoa-kỳ

Trong một cái biểu thống kê của Hoa-kỳ có nói : Trong 120 000 người Hoa kỳ tự sát trong khoảng năm 1922, có 79 nhà triệu-phú, 46 nhà phú-hộ thu niên kim, 88 nhà chủ ngân hàng.

Một phần chia ba các nhà tự sát là đàn bà. Người đàn bà nhiều tuổi nhất là một bà lão 100 tuổi, đã có cháu có chắt. Người ít tuổi nhất là một đứa con gái lên năm tuổi.

Trong số đàn ông, có 38 cậu học sinh, 50 viên giáo-sư, 19 nhà mục-sư, 52 nhà luật-pháp, 84 ông lang 100 nhà thực-nghiệp lớn và vô số nhà chủ ngân-hàng. Có một người đã tự sát đến mười lần, đến lần thứ mười mới chết.

Vì cớ gì mà người Hoa-kỳ tự sát nhiều như vậy? Số báo Hong-kong Daily Press ngày 6 Juin bình-phẩm việc ấy có nói : Cô con gái này vì tiếc tóc rụng mà tự sát người đàn ông kia vì không chơi đá bóng được nữa mà tự sát, bà lão kia vì nhỡ hai chuyến hỏa-xa mà tự sát. Lại người này sợ giời đổ nay mai, người kia lo về thời-trang sang năm mà cũng tự sát. Lại một ông đứng tuổi, bọ lo mùa đông tới nơi phải rét mướt, một cậu thiếu niên mạnh mẽ kia muốn được hưởng một cái cảm-giác mới cũng tự sát.

Số con trẻ tự sát một ngày một tăng lên. Trong năm 1922 cộng là 900 người, cái tuổi đổ đồng là 16 tuổi. Con gái thì uống thuốc độc, con trai thì dùng súng. Những việc cưới xin cũng làm cho nhiều kẻ thiếu niên vì đường kia nỗi nọ mà quyên-sinh. Lại cũng lắm người trưởng thành, vì không có rượu uống mà cũng tự sát.

Cái phong trào tự sát mà cứ thế mãi, chẳng biết sau này cái nước Hoa-kỳ giàu nhất thế giới kia sẽ trở nên thế nào!

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Nhân-tình ngẫu-lục
Kim tú Cầu
(Tiếp theo)

Sư cụ cho là phải, mới gọi nàng ra mà bảo rằng : Bà sư Minh-tâm muốn giữ nàng ở đây là cốt chờ đợi tin tức, có dịp nào để đưa nàng về. Vậy nhơn cháu gia cũng người thành-thực, biết yêu đãi kẻ đồng xử với nhau, nàng nên viết một phong thư gửi về quí-phủ hoặc trong một vài tháng may ra có cơ hồi-phản cố-hương chăng.

Tú-Cầu mừng quá, cúi đầu lạy tạ sư cụ và Vi-Văn, Vi-Văn đứng dậy đáp lễ, Tú-Cầu khóc thưa rằng : Nhờ ơn tế-độ với người trầm-luân, nên nắm xương tàn mà đặng thấy tử-phần có phen, đều là muôn đội công đức của hai ngài hết thảy.

Sư cụ lại bảo người đồng-tử đưa nghiên bút cho Tú Cầu; nàng tiếp lấy, đứng tựa bên thư án, tay thảo một thiên gia-tín, xếp lại tử tế, bước tới chỗ Vi-Văn ngồi khúm núm trình lên thưa rằng : trót đã thụ-ân cứu-tử, xin cho trịnh-trọng một lời, kẻo tôi đã nhiều ngày đau đớn biệt-li, e không sống nổi mà đợi ngày hậu hội.

ngồi xuống, nàng Tú-Cầu lại vào hiên sau. Hai chú cháu lại kể chuyện hàn huyên việc nhà, đến sau Vi-Văn cáo từ.

Nguyên Vi-Văn cũng là con nhà dòng dõi thư-hương, cha mẹ chàng sinh được hai người con, một trai một gái, chàng là anh trưởng, em gái tên gọi Thố-nhi, mới mười lăm tuổi, nhan sắc cũng khá, từ bé thường theo chàng học hành tinh thông sách sử, tính lanh lợi, biết xem sóc công việc trong nhà, hồi Vi-Văn tập ấm-thụ bổ ra làm quan ở Thanh phụ-thân cho Thố-nhi đi theo với anh, vì trong nhà còn có người tiểu-thiếp hầu hạ nâng khăn sửa tráp rồi, bà thân-mẫu chàng sớm mất cho nên tình yêu mến của đôi ngành đường đệ rất đối đậm đà, bao nhiêu việc gì Vi-Văn cũng đều cho em biết, dầu tiền bạc cũng hương-thuyết với nàng, hồi Vi-Văn biệt cảnh chùa Linh ẩn về đến nhà, nhứt nhứt thuật lại cho Thố-nhi nghe và tỏ ra ý quyến-luyến Tú Cầu, kể em ngợi tư-dung nàng xinh đẹp làm sao, phẩm tài năng mẫn-thiệp thế nào, tay cầm quản bút không phải nghĩ-ngợi viết chữ như bay, cách phỏng trâm-hoa, tài phen vịnh như, một đoạn nói như hoa như gấm, làm cho nàng Thố nhi tức quá chỉ mong trong giây phút lập tức được thấy mặt một phen mới thỏa. Vi Văn lại nói nếu tiểu muội muốn cặp nàng thời thậm dễ, chỉ nên tính kế làm sao mà lưu nàng cùng nhau sum họp một nhà, thêm được một người bạn tốt, khi học tập kim chỉ, khi xướng họa văn-chương, chẳng là hay biết bao nhiêu

Thố-nhi cười nói rằng : tục-ngữ có câu : « Muốn cho chắc lại dắt cho người » cũng phải đó.

Vi-Văn nói : Thố-nhi em ơi! em không nên ngờ lời tôi của anh là không đích đáng đâu, anh không phải mê-đắm một người tầm bậy, đâu bản tâm xưa nay là một người lân-tài tuất nạn vậy.

Thố-nhi nói : Cái lòng lân-tài ấy thời tiểu-muội cũng xin biểu đồng-tình với đại-huynh, song lân-tài là lân-tài làm sao kia, chớ như chị ủng ta mời nàng về đây sau còn có bề ngại gì nữa không?

Vi-Văn nói : Tiền-muội bất-tất phải đa-tâm, việc gì đã có anh đây đảm đang hết thảy, là chỉ cậy em một điều, không biết em có khứng lời cho chăng?

Thố-nhi nói : Xin anh cứ nói, việc có thể làm được khi nào em lại dám trái ý anh.

Vi-Văn cười nói : Mươi hôm nữa, chúng ta cùng nhau lên hầu thăm chú sẽ nói như thế...

Đợi đến ít hôm nữa, hai anh em cùng đi, đi được ba dặm đường, thời phải để cáng võng lại một bên quán trọ, mà kéo nhau bộ hành một đỗi mới tới cửa chùa. Sư cụ tiếp đãi hai anh em Vi-Văn tử tế đã đành, mà tất cả các người trong chùa cũng tỏ ý hoan nghênh một cách rất thành-thực. Nàng Tú-Cầu thời được nghe nói cái thơ nhà của mình đã gửi về Kinh rồi, thâm cảm thịnh tình của Vi văn không biết mấy lại gia-dĩ thấy Thố-Nhi ân cần luyến ái, một điều xưng chị, hai điều xưng em, ngọt ngào mật rót vào tai bèn nhận ngay Thố-Nhi là người tri-kỷ, đem hết tâm sự mà nói với nàng không còn giấu giếm chút nào. Thố-Nhi biết được cái đoạn nhân-duyên khi trước của Kim-tú-Cầu là xuất ư sự bất đắc dĩ, chớ chưa phải thực kẻ tâm đầu ý hợp của nàng, cho nên mỗi khi nhớ đến nỗi riêng riêng những ngậm ngùi cho duyên, tuy đã ôm đàn bước qua thuyền khác mà lòng vẫn còn hối hận đau ngầm hôm mai; kịp đến lúc hoạn nạn lại càng nguôi hết cái sự phú quí của nhà họ Vương, vì thế mà Thố Nhi lại được ngôn thính kế tùng, ngày hôm sau Thố-Nhi bảo Vi-Văn về trước sửa soạn nhà cửa rồi lại lên đón hai chị em về.

(*Còn nữa*) Đạm-Phương, nữ-sử

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 22 Juin 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8$80

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 21 Juin 1923 :* 3 °/. 56.55 — 4 °/. 1918 61,90 — 5 °/. 1915 75,10 — 5 °/. 1920 87,95. — 6 °/. 1920 80,97.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thơ sang Pháp, đến ngày 24 Juin hồi 5 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Thơ từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-hỏa 20 giờ 7 phút tối 23 Juin.

xuống tàu. — Quan Toàn-quyền Merlin đến ngày 13 Juillet này sẽ xuống tàu *André Lebon* sang Đông-pháp.

Quan Toàn-quyền Baudoin tại Saigon. — Quan Toàn quyền Baudoin và quan Thống-đốc Nam-kỳ chiều hôm qua có đi thăm cả các đường thủy, các bến tàu của hải-cảng hai thành-phố Saigon và Chợ lớn. Các ngài ở phủ Toàn-quyền đi lúc 15 giờ đến cầu tàu của nhà máy rượu Fontaine thì xuống *canot-automobile* mà đi lên tới Rạch-cát thì sang tàu lên mãi tới hải-cảng. Quan Toàn-quyền thấy các đường giao-thông từ Chợ-lớn đến Saigon đã mở mang được nhiều thì lấy làm đẹp lòng lắm, bởi vậy ngài rất khen ông hội-trưởng hội đồng quản-trị hải-cảng.

Sáng hôm qua, quan Toàn-quyền và quan Thống-đốc có đến thăm y-viện Pasteur ở Saigon. Các ngài có xem xét kỹ càng mọi nơi : các phòng thí nghiệm, các phòng làm ra thuốc tiêm, khảo cứu về bệnh súc vật, khảo cứu về chất cao-su, các phòng xét các thứ thực-phẩm làm giả trá, khảo cứu về bệnh lao, vân vân, các ngài xem chỗ nào cũng ngợi khen lắm và cho là một Y-viện đáng làm mẫu mực cho tất cả các y-viện ở Đông-pháp.

Có một điều nên nhận kỹ là viện Pasteur ở Saigon chẳng những khảo sát về các bệnh bởi các giống vi-trùng ra, không những tìm cách để chữa các bệnh ấy mà thôi, lại nghiên cứu về những chứng bệnh rất thiệt-hại cho xã-hội như bệnh lao, bệnh tim-la vân vân

Bởi vậy mà bữa quan bác-sĩ Wite là đại-biểu của hội Vạn-quốc đi thăm các y-viện ở bên này có lấy làm ngợi khen những công cuộc của nước Pháp ở xứ này lắm.

Khi quan Toàn-quyền và quan Thống-đốc ra về có khen quan Doctour Bernard là chánh đốc các y-viện ấy một cách rất nhiệt-thành.

HỘI CHỢ HANOI

Những ngăn hàng ở hội chợ, đến 1er Juillet này thì bắt đầu cho thuê.

Đường Vinh đi Napé. — Đường Vinh — Napé này xe ô-tô đã đi lại được rồi, nhưng còn khó đi cho đến cuối tháng là vì có nhiều nơi ở đoạn Voi-bò Napé bị lún thì đã sửa những lối đi tạm rồi. Việc bởi các cầu ở Raoqua thì đã bắt đầu từ hôm 15 tháng này Sự đi lại ở chỗ đó vẫn như trước

Giấy yết-thị Hội-chợ. — Ngày 20 Juin là hết hạn nộp những kiểu thi vẽ giấy yết-thị Hội-chợ số giấy đã nộp được chừng 50 cái. Hội-đồng xét thưởng đến sáng mai sẽ họp tại phòng Thương-mại.

Quan Thống sứ đi nghỉ mát. — Quan Thống-sứ đi nghỉ mát tại Đồ-sơn đã về Hanoi từ chiều thứ ba. Chừng chủ-nhật này ngài lại xuống Đồ-sơn để đón phu-nhân đi nghỉ mát tại Chapa.

Chớp bóng Kim-Vân-Kiều. — Hồi 9 giờ sáng hôm nay ông *Famechon* là quản-lý hội *Indochine Film* có tiếp các nhà tài-tử đã nhận đóng Kim Vân-Kiều tại nhà công-xưởng của hội tại phố Tràng-tiền. Ông đưa đi thăm hết các phòng máy, từ chỗ rửa dây *négatif* (nghĩa là những dây mới chụp xong còn để hình ảnh trái cả, nơi trắng hóa đen và nơi đen hóa trắng) sang đến chỗ định-hình (nghĩa là khi đã rửa thuốc, hình đã hiện lên rồi thì ngâm qua một thứ thuốc cho nó cần lại không vì ánh-sáng mà thay đổi đi được nữa) Sau đến phòng phơi và hong cho ráo. Sau nữa đến chỗ chụp dây trái sang thành dây phải, phòng này dùng một cái máy rất là tinh-tế, ở đây bây giờ mới có là một. Khi dây ảnh đã sang phải xong thì những dây phải ấy cũng lại phải rửa, phải định, phải hong như là các dây trái vậy

Các chữ để thì có một phòng máy riêng, máy này do ông *Famechon* chế riêng bằng những tài-liệu ở xứ này.

Đi mỗi phòng ông giảng-giải cho rất là rõ-ràng, thật là một bài phổ thông nghề chớp bóng rất hay ông đã cho nghe vậy, các nhà tài-tử đều bằng lòng mà tạ ân ra về.

Còn việc đi chớp thử từng người trước đã định đến ngày thứ hai sau này, giờ bởi gấp ngày quá, xin hẵy hoãn lại đến ngày thứ bảy 30 Juin, đúng chín giờ sáng, tại Văn-miếu (Giám).

... đã nhận đóng sẽ có thẻ riêng của bản-quán đưa mời được vào chỗ chớp còn những người không có can-dự gì đến việc chớp bóng này thì xin đừng đi.

Trong số những ông có chân đi đóng giúp, đã đăng báo rồi, còn thiếu những ông này mới dấn nguyện : MM. Nguyễn-duy-Cẩn, Vũ-công-Định, Bùi đình-Thanh, Lê-văn-Khang, Ng-ngọc-Bích, Biền, Ấn, Ng-gia-Tuệ, Ng-Thìn, Lê-hữu-Đức.

Các vai đào thì hiện bản quán đã tiếp được ba người tình nguyện cho đóng vai nào cũng nhận. Vẫn chưa tìm được người đóng vai Thúy-Kiều.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 3, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ, Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

G C 2562

Kỳ thi bằng Tiểu-học cao-đẳng Tây. — Kỳ thi bằng Tiểu-học cao-đẳng Tây (B. S.) vừa rồi ta không được ai cả, chỉ có ba cô con gái Tây trúng tuyển mà thôi. Các nhà giáo-sư Pháp, có nhiều ông kêu rằng không kể những kỳ thi chuyên nghiệp năm nay kỳ thi gì cũng khó hơn mà quan trường chấm lại có ý chặt lắm.

Cuộc xe-đạp ban đêm. — Bản-quán nhắc lại rằng tối thứ bảy 23 Juin và 7 Juillet tại trên vòng đua xe có cuộc đua xe ban đêm. Trong hai đêm ấy là thi lấy giải vô-địch tại Bắc kỳ trong năm 1923.

Trường Cao-đẳng Pháp-chánh. — Trong số 20 sinh-viên ứng tuyển thì được 13 người vào kỳ vấn đáp là :

Option droit :

MM. Lê sỹ Vỹ, Nguyễn Đệ, Ngô-thúc-Địch, Ưng-An, Trần-ngọc-Thạch, Nguyễn-duy-Ân, Đinh-Tám.

Option finances :

MM. Nguyễn duy-Tuyển, Lê-ngọc-Chiểu, Lưu-Trương, Tạ trung-Thứ, Bùi-ngọc-Thọ, Lương-minh-Tráng.

Một người chết chẹt xe-điện ở đường Thái-hà. — Chiều hôm qua, hồi sáu giờ kém hai mươi, chuyến xe điện Hanoi vào Hà-đông đi đến khỏi nhà thương bà Phước Antoine một tý thì chẹt phải một người con trai tên là Nguyễn-duy-Thanh, 18 tuổi, quán làng Tây-mỗ, phủ Hoài-đức, tỉnh Hà-đông. Khốn nạn người con trai này bị xe-điện kẹp đứt cả đầu và một cánh tay phải, máu mê và óc vãi nhe-nhét một mẩu đường. Người này ý chừng đi bán đồ về hay sao, nên thấy có cái hộp đựng chỉ rơi ra đó và gói thuốc lá với con dao con. Chẳng biết vì cớ sao mà đến nỗi thế, ai nom thấy cũng phải lấy làm thảm-thương.

Lại có chuyện tiêu tiền công nữa. — Quan Dự-thẩm lại vừa giao cho sở Mật-thám giấy ủy-quyền xét về việc một ông quan Tây tiêu tiền công.

Một đám bạc ở Gia-lâm — Chiều hôm qua sở Sen-đầm Gia-lâm có bắt được một đám sóc-đĩa tại địa hạt Mai-phúc giải về bóp, trong số những con bạc phải trói ấy thì người ta nhận được một quan-viên Hanoi cũng có mấy người. Nghe đâu bọn ấy phải giải về Bắc-ninh cả.

Tòa án Đại-hình. — Hôm nay tòa án Đại-hình xử việc sau này :

Hôm 21 Mai 1922 hồi 9 giờ đêm một bọn gian phi vào chùa ở phố Bờ-sông (Hanoi) phá hòm tủ ăn cướp tiền bạc và đồ vật. Bấy giờ người sư chủ tên là Phạm-thị-Chăm coi chùa ấy kêu lên được mấy tiếng rồi nằm lăn ngang ra một có, mê-mệt không biết gì nữa mà đầy tớ và hai người thợ nề cũng bị mê. Xét ra những người ấy đều bị thuốc độc. Bấy giờ sở Cảnh-sát nghi cho tên Vũ-v-Sung làm phu tải hàng ở bến tàu có dự vào việc gian phi ấy, vì chiều hôm mất cướp nó có đến làm cơm giúp. Khi sai đi bắt thì tên ấy đã trốn mất. Trong khi đó bắt tên Sung thì lại xét ra được tên Vũ-văn-Vinh và Ng-v-Nghĩa cũng là cu-ly khiêng hàng-hóa can về việc ấy hiện trốn về quê ở làng Quần phương-thượng (Nam-định).

Mãi sau mới bắt được ba tên ấy hỏi thì đều thú nhận cả và lại tố cho tên Hoàng-v-Kiệm làm nghề bán mía ở bến tàu và mấy đứa nữa là tên Bi tên Thọ, tên Tính và tên Uông cũng dự vào việc cướp ấy. Hỏi thì tên ... xét tên Vinh làm thuốc độc mà tên Sung đến cho sư chủ và người ở chùa ấy ăn thuốc độc rồi kéo bọn đến ăn cướp. Lũ tên bị hiện còn trốn chưa bắt được.

Những tên phạm trước chưa can án bao giờ.

Tòa xét xong kết án phạt tên Vũ-v-Vinh, tên Vũ-v-Sung mỗi tên 8 năm tội đồ và tên Ng-v-Nghĩa, Hoàng-v-Kiệm mỗi tên 6 năm tội đồ và tất cả 4 đứa mỗi tên phải 14 năm biệt xứ.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Cuộc diễn-kịch

Tối thứ bảy và chủ-nhật 23 24 Juin tức là ngày mồng 10 và 11 tháng năm ta này :

Tại RẠP HÁT TÂY LỚN HANOI
để cúng vào việc làm phúc và nhất là cúng vào các phòng thí-nghiệm Pasteur.

Diễn vở :

Si-tình-mộng-tỉnh

Là một vở tuồng mới, hát theo lối cải-lương. Cách cử chỉ ăn mặc y như thật, có cả ngựa thật, chứ không dùng cái roi mà làm con ngựa như lối hát cũ.

Việc này cũng là việc nghĩa-cử, mà cuộc hát này là hát cải-lương dung hợp cả lối cũ và lối mới để cho hai phái tân cựu đều được thỏa lòng.

Tích « Si-tình-mộng-tỉnh » là chuyện hai người anh em bạn biết cải quá, tả đủ mọi cảnh ở đời, nhiều đoạn vui bông lơn, mà cũng có nhiều đoạn rất não nùng, như là đoạn Băng-tâm ra chốn âm thanh cảnh vắng toan liều mình cho thoát nợ đời, sầu thảm vô cùng. Xem tuồng này thì biết cuộc bi hoan ly hợp là sự thường, có chí thì nên.

Lối hát này cũng có nam, khách, bông-lơn, ngâm ly, đủ mọi trò để cho người xem không đến nỗi buồn.

Những lối hát vô ích như nhảy múa, bỏ hét, trống kèn ầm ỹ vân vân thì giảm bỏ bớt nhiều, chỉ dùng những câu hát có văn chương tư tưởng để cho người đi xem nghe rõ ràng và khỏi bực mình về những câu thô bỉ, mà sự tích tuồng này thật là một sự lạ mới, mà những người hát đều là những ông tài-tử và nhiều ông hội viên hội Trí-hòa Hanoi ra giúp. Những lúc nghỉ hát thì có phường nhạc tây thổi.

Vậy xin các ông các bà ở Hà-thành và ở các tỉnh đến hôm ấy đến xem qua, trước là giải trí, sau cũng là việc làm phúc lớn.

Hiện bán vé ở nhà ông Lê-văn-Phúc chủ hiệu in Đông-kinh-ấn-quán, số nhà 82 phố hàng Gai Hanoi.

Bắt đầu bán vé từ hôm có cáo bạch này, xin các ông các bà mua vé trước, kẻo hết chỗ và ở các tỉnh xa nên viết giấy cho ông Lê-văn-Phúc để mua trước

Giá chỗ ngồi :

Lô trên gác và từng dưới mỗi ghế	2$50
Ghế bao lơn mỗi ghế	2,00
Lô áp sân khấu gác thượng mỗi ghế	2,00
Lô giữa hai hàng cột mỗi ghế	2,00
Ghế thường trên gác mỗi ghế	0,50
Ghế dưới gần sân khấu mỗi ghế	1,50

Hai hôm hát ấy lại có phường nhạc Hà đông đến thổi giúp, và có múa theo lối Xiêm. Sách tuồng này hôm hát có bán tại nhà hát.

Cuộc hát này không những có các ông tài tử ra giúp mà thôi, lại có hội nhạc Trí-hòa cũng vì công nghĩa mà có giúp một ban âm-nhạc, hiện có ông Đỗ-đình-Đạt chủ trương về ban âm-nhạc lại có ông Nguyễn-đức-Kiên cũng giúp một vai tuồng chính nữa.

Tưởng chẳng nói các ngài cũng biết hội Trí-hòa xưa nay vẫn từng giúp bao nhiêu việc nghĩa, đã từng được các ngài vui lòng.

H. A. H.

∴

TỐI HÔM CHỦ-NHẬT. — *Xin hát thêm một lớp tuồng của cụ Quận Hoàng Thái-xuyên* **« Tượng-kỳ khí-xa »** *là một vở tuồng rất có giá-trị, tuồng ấy là sự tích nước mình, chuyện ông Vũ-Tính tự-tận ở thành Bình-định, rất là ai oán, có vai đào diễn là thị Bình đưa thơ.*

Các ông các bà nào đã có hảo tâm đến xem hát, tức là có quyền vào việc làm phúc rồi, thì chúng tôi không quyên nữa.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC
KIỂU PHÁP
Máy kỹ-mã thượng-hạng
Mặt nổ kim có chói ec-quang
BẢO-HÀNH 6 NĂM
Giá..... 5$00
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
87 bis, Phố Paul Bert. — HANOI
2089

Rượu bổ-đào
« TONIQUE TONKINOIS »
Có tờ chứng-chỉ ban khen
của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự nhiên in ra đây, chớ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem tới và so-sánh cho kỹ kẻo nhầm to!!!

Ngày mồng 7 tháng năm, năm-kiến Khải-định thứ bảy, tòa Nội-các phong-tặng chân-phẩm rằng :

Chiếu nay đem dâng phẩm vật MONTÈS qui-dâng, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng sức ngày càng quí rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lạ phải thi giữ cho qui được phong chế-dâng để lưu thanh-giá.

Khâm thử.

, Rượu này đã kế-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai dã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn, từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem kỹ thơ ở trang thứ tư tờ báo này.

LỜ ĐỐI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo quán cái giấy quốc-ấn chữa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đây, và gửi theo hai hào (0$ 20) bằng tem cũng (cước) để nhờ tiền giấy quốc-ấn.

Nếu xé không gửi kèm theo thì cứ để nguyên thư cũ hoặc chỉ nói vào trong.

Ngược kinh-tế. — Kể từ ngày 1er Juillet 1923, những người làm ở sở Kinh-tế có lên sau này được thăng chức :

Thăng thư-ký hạng tư, niên bổng 684 đồng : M. Tông-thế Lên.

Thăng toong-toong thượng hạng hạng nhất, niên bổng 360 đồng : M. Vũ-đình-Nhàn.

Thăng thư-ký hạng sáu, niên bổng 528 đồng : M. Nguyễn-văn-Thanh.

Thăng bộ vẽ (hồi họa) hạng năm niên bổng 528 đồng M. Nguyễn-hữu-Khoát.

M. Lê-gia-Tích, toong-toong phụ tá được thăng hạng tư kể từ ngày 21 Juin 1923.

Cái nhà phải rờ. — Theo như tờ tư của sở Lục-lộ thành phố, sở Cẩm đã gửi cho chủ nhà số 41 phố hàng trống phải quan đi mà khác ngay vì lẽ nhà sắp đổ vỡ phố, xin để lấy đất làm nhà.

Con nhà ai ? Sáng hôm 20 người ta thấy ở đường Wiélé một cái xác con trai chừng 6 tháng, không biết con nhà ai. Đã khiêng vào nhà xác.

Xe dụng nhau. — Hồi 6 giờ chiều ngày thứ tư ở đầu đường Cát rẽ ra phố Đèn cầu có cái xe bò của hiệu Tchau-Tông và phải chiếc xe đóc mũi của M. Nguyễn-an-Diệp. Xe của M. Diệp bị gẫy tan một bên tai xe tay phải, nhưng không việc gì đến người cả.

Ngã xe. — Hôm thứ ba trước vào hồi năm giờ chiều, một người bạch-lô khách ở tiệm Oaesaa làm việc vô ý ngã xuống hầm tàu bị trọng thương. Lập tức những người ở tàu xe ngay người ấy đi nhà thương, nhưng chưa biết tin ra thế nào.

SƠN-TÂY

Ở chiếu nhau chi mấy. Hôm 17 Juin, tôi nhân có việc đi qua tổng Tuấn-nội, phủ Quốc-oai, thấy một việc ỷ thế làm càn là đàn anh ức-hiếp một người đàn em, đến đuổi xin kể ra như sau này để may lợi-dến tai quan tỉnh thẩm xét cho.

Số là hôm ấy ngày tết Đoan-ngọ bàng giáp có làm lễ yết thần, không biểu vì sự cỗ bàn thế nào, thấy ông chánh hội đang bạch lạc một người đàn em, rồi rút giấy đánh vào mặt, người kia cãi và giơ tay ra đỡ. Hồng dâu một tí nhỏ ra, người thì thương cẳng tay, người thì bị cẳng chân. Nào có thế mà thôi đâu, lại còn làm tờ biên bản lấy có hội đồng làm chứng, rồi đi trình đốn nói là người kia ngạo mạn đem lấy gậy tầy đánh người trên. Một lúc có linh đốc đến bắt trói người kia lại để giải về đồn. May ở đấy có một người nhân đức, nghe đâu người này cũng là đồng nghiệp với thầy quyền kia mới về hưu xin hộ cho thì người kia mới không phải trói. Khi về gần đến sự phép quan lại phải trói lại. Không biết rõ xử thế nào mà đã ba hôm nay chưa thấy về, chẳng biết có được hộ nghề cổ khoai nào vào bọng không. Ở là gì đến chỗ nào cũng thấy um năm tụm ba khảo nhau về việc ông chánh cãi đánh một người đàn em và thương hội cho người kia vừa phải đánh lại vừa phải tội. Sáng hôm sau người nhà xuống cổ để đòi lại tin tức, về nói rằng Quan đốn đã phải một người đội giải tên ấy về phủ để quan cai-trị xét rõi, không còn có ở đây nữa. Lại nghe rõi người đó thì người kiện ra còn người kia thì bị trói bắt trói thẳng cái chẳng buộc vào sau xe Ô chao ôi ! người ta có đi làm giặc, ăn cướp gì mà phải chịu cực hình làm vậy. Quan tây biết đấy là đâu. Thương hại thay từ đốn xuống phố nào có gần đây, đi những 14, 15 km. mà tay phải trói chân chạy theo xe thì đi thế nào được. Thảm thương chưa !!! Ngẫm thay cho người mình. Thấy đội ơi ! thấy là người nước nào, mà người tội nhân kia là sĩ, mà thấy nỡ lòng làm một cách tàn nhẫn như thế, cứ theo thôi nhà bình mà giờ ngón võ ra coi làm vậy, thật là làm cán quá. Thấy chưa biết phép, ngày nay sẽ nào chưa thành án thì không được làm nhục người ta, trừ ra làm gộc không kể, còn những việc khác chẳng chỉ lấy khẩu cung thôi, rồi tha về không có phép giam người ta nữa là... Ở nhà tên kia thì nào ông chánh, ông phó đến nịnh bót xui nên vay lấy giảm đồng bạc mua cái lễ nói lại với ông chánh hội và xin lỗi ông ấy, nộp may ông ấy có đoái thương mà xin tha cho chăng; những xét ra thì thực cũng là một phường một môn với nhau cả. Nghe đâu ông chánh hội và người bị đánh kia lại là anh em gì đó. Rõ bên tối một anh em chưa.

Một người đi qua làng lại cảo.

PHÚ-THỌ

Hồng-hà mà hóa hắc giang. — Ngày 19 và 20, nước sông Hồng-hà trông xám như sắc gio. Cá lớn cá con chết rõi nhiều lắm, mà thối xông cả lên bờ. Có con tôm hai người không mới rõ. Cách 20 năm nay cũng có một lần cá chết như thế ở ngoài Bo trôi ra. Lần này không biết ở ngòi nào chảy ra.

Nhà quê có người cho là tại ông Thánh Tản đánh nhau với vua Thủy, nhưng không biết rằng nói Tản ở về sông Bờ (Đà giang) chứ có ở về sông Thao nay đâu.

LAOKAY

Hại cho vệ-sinh. — Ở mé đầu tỉnh có một cái bãi đá (ở bên ngòi sông Nam-thi) cứ đến vụ nước lớn như vụ này thì nước lại ngập cả rồi hết thảy rác-rưởi gì cũng trôi về qua suối dọc bến sông thành-phố. Rác-rưởi ở dân rồi về thế ? tức là ở trên cái bãi đá đó, vẫn từ xưa đến giờ bọn tù quét đường vẫn xe rác lên đấy đổ, một ngày một nhiều không biết bao nhiêu mà kể.

Một hôm tôi lên tận nơi xem xét, trông thực là ghê mắt quá nào là rơm, tro, phân, trấu, đệ rách, lông gà, lông vịt, xương bò, xương lợn vân vân, không thiếu một tí gì, mùi tanh hôi bốc lên rất là khó chịu, thế mà sự đến vụ nước lên thì những rác bẩn ấy theo dòng nước trôi về các bến trông nhan nhản cả ở rìa bờ, người ta gánh nước nhiều khi phải khoa thùng rõi mới đánh vục xuống. Xem như thế thì đủ biết là dân phố là đến phải ăn nước bẩn cả; không những rác làm cho nước thêm độc ra mà thôi, nhưng vốn nước sông lấy vẫn là độc có tiếng rõi: đã độc rõi lại làm cho độc thêm, thế có phải là một cái hại to cho dân phố không ?

Cũng vì việc này năm ngoái tôi có làng lên báo chương, vẫn lăm niệm tụng mấy lời đăng đó đến tai các quan bản tỉnh các ngài ra ân nghĩ lại cho, nhưng không thấy gì sất, vậy phải tái đăng. Mong rằng mấy lời này thấu đến tai các ông có trách-nhiệm trong bản phủ để lưu tâm tìm-tòi-tìm việc lấy thế nào cho khỏi có người ta than là một cái rẻ ghê cho vệ sinh chung đó. Mong lắm thay !

H. T. Báo lại cảo

PHÚ-LÝ

Ai tin. — Bản quán được tin rằng bà Lê-sĩ-Tư là nội tướng M. Lê-sĩ-Tư, thư-ký tòa sứ Hanam mới tạ thế hồi 7 giờ chiều hôm 19 Juin, tại nhà thương Phủ-lý. Năm nay bà hưởng thọ 30 tuổi. Sáng ngày 21 Juin hồi 6 giờ đã cất đám, an táng tại Nghĩa-trang.

Bản quán có lời chia buồn với qui quyến

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Kỳ bảo-cử tư-văn nghị-viên. — Bảo-cử tại công-đường quan Tổng-đốc, cho hạt Hoằng-hóa, Đông-sơn và thành-phố Thanh hóa. Có ba ông ra ứng cử là :

1· Ông Nguyễn-sĩu Ban Hàn lâm ẩm viện thị-giảng, 63 tuổi, quán hạt Hoằng-hóa.

2· Ông Lê duy-Đại tú-tài, 51 tuổi cũ giáo ở Hoằng-hóa.

3 Ông Lương-tài-Lạo, cựu-phó-bảng 41 tuổi, cũng người hạt Hoằng-hóa

Hiện diện có 575 phiếu đi bầu, thì ông Lê duy-Đại được 61 phiếu ; ông Lương-tài-Lạo được 108 phiếu ; ông Nguyễn-hữu-Bản được 391 phiếu. Vậy ông Nguyễn-hữu-Bản được trúng cử nghị-viên.

Bảo-cử tại huyện ly Quảng-xương cho hạt Quảng-xương, Nông cống và Hà-trung, có 570 phiếu.

1· M. Lê-nguông Đức-cử-nhân, 33 tuổi, được 204 phiếu.

2 M. Nguyễn-xuân-Dực, tú-tài, 34 tuổi, được 14 phiếu

3 M. Trần-lê Thăng, cử-nhân 40 tuổi, được 2 phiếu.

4 M. Lương văn-Phong, tú tài, 28 tuổi, được 13 phiếu

5· M. Lương-khắc-Gia, nguyên hội viên. 44 tuổi, được 337 phiếu.

Vậy ông Lương-khắc-Gia được trúng cử.

Bảo-cử tại phủ-lỵ Thiệu-hóa, cho hạt Thiệu-hóa, Thọ xuân và Yên-định, có 583 phiếu.

1· M. Ngô-vă-Tương, tú-tài, 42 tuổi, được 110 phiếu.

2 M. Phạm-lê-Đích, tú tài, 60 tuổi, được 156 phiếu.

3· M Nguyễn-xuân-Quang, tú-tài, 32 tuổi, được 79 phiếu

4· M. Lưu-tử-Độn, đề-lợi hưu-trí, 54 tuổi. được 178 phiếu.

Bảo-cử lần thứ hai, vậy ông Lưu-thúc-Ô hơn phiếu được trúng cử.

Bảo cử tại phủ-lỵ Quảng-hóa, cho hạt Quảng-hóa, Hà-trung, Hậu-lộc, Nga-sơn, Tĩnh-gia, Thạch-thành, Cẩm-thủy, có 638 phiếu.

1· M Hồ-như-Mại, cử-nhân 48 tuổi không được phiếu nào.

2 M. Tạ-mạnh-Quýc, cử-nhân, 35 tuổi, được 62 phiếu.

3 M Nguyễn-trí Viễn, cử-nhân. 36 tuổi được 242 phiếu.

4 M Lê-xuân-Khôi, tú tài, 45 tuổi được 334 phiếu. Vậy ông Lê-xuân-Khôi được trúng cử.

QUẢNG-TRỊ

Xoài. — Làn thóc năm nay chưa biết ra sao ; chớ như xoài, so với mấy năm trước, năm nay cực nhiều. Thực là một thứ quả độc ăn nhiều thì có hại.

Mới rồi đây, ở làng kia gần Lao-bảo, có hai đứa con nít ăn phải xoài, phát ích bụng lên, xay sao chữa kịp, nên chẳng hề gì.

Những người đi buôn về thuật chuyện rằng : Xoài ở Lao-bảo một trăm chỉ có 8 nào thôi, nên buôn về thành-phố bán nhiều lãi. Lại có người ở Lao bảo nói rằng xoài ít thiệt, lim không ra, một trăm giá là 3 đồng. Cứ như lời sau thời những kẻ đi buôn mua ở đâu mà rẻ thế ? E mua của Cà-lơ thì phải, vì xoài ở các vườn bị gió nam rụng hết.

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những tờ bố-cáo về việc riêng, giá đăng bảo tối thiểu, đã có 0$ 10 p. Phàm những việc đăng ở mục này, ai bị tên, người ấy nhận trách nhiệm, chớ bản quán không biết thực hư thế nào cả.

Tôi tên là Trần-ngọc-Bằng làm ruộng ở xã Phù-lão huyện Kim bảng tỉnh Hà-nam có nhời kính cáo với các ông các bà biết cho rằng tôi có thằng con tên là Trần-ngọc-Can vì sự làm mê chơi bời qua độ tôi đã ngăn cấm mãi không được, thằng con tôi mắt dạp như thế, nên mỗ có vay mượn của ông bà nào thì đừng cho nó vay, nếu mà ông bà nào cho nó vay mượn gì thì cứ nó mà đòi, tôi không biết đâu cả, không chịu trách-nhiệm, vậy có mấy lời kính cáo để các ông các bà biết.

Trần-ngọc-Bằng
Xã Phù-lão huyện Kim-bảng
3617 Tỉnh Hà-nam.

AI MUỐN ĐỒNG DIỄN ĐỂ THẮP ĐÈN TRONG NGÀY HỘI 14 JUILLET 1923

Hiện nay các công-sở đã lấy nhiều đèn để thắp trong ngày hội 14 Juillet, vậy công-ty có lời kính cáo để các nhà mua điện biết rằng nhà nào muốn lấy điện thì phải nói trước, hạn đến ngày 10 Juillet là cùng, sau ngày ấy công-ty không nhận nữa.

Nhà nào muốn dùng thêm bao nhiêu đèn phải nói rõ cho công-ty biết.

泰 NAM-THÁI 南

26, Quai Clémenceau, 26
(Tức là phố Bờ-sông, số nhà 26)
HANOI

Bản-hiệu có bán gỗ lim cây, gỗ lim phiến, gỗ lim sẻ thành khí, các thứ gỗ lạp, gỗ gụ, gạch xây tường và bán cả bàn ghế, tủ bằng lim, bằng gụ. Lại có nhận cả đóng các thứ đồ-đạc và các thứ lối cửa.

Hàng tốt giá hạ.

NAM-THÁI
2021 *Kính-cáo.*

Hiệu ÍCH-KỶ

Ở Hanoi, phố hàng Giấy, số 58

Mở đã hơn 20 năm, bán các thứ sách học chữ Pháp, chữ quốc-ngữ, các thứ chuyện ta, giấy tây 3, 4, 5 cân, ngòi bút, mực bột, quản bút ba đoạn, bút chì, sổ bà-đầm, bìa ngũ sắc, giấy vẽ, sổ croquis, tẩy Đậu-bỏ, vân vân.

Buôn ở bên Tây, hàng tốt, giá rẻ, buôn bán thực thà đâu cũng biết.

3064

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đặt được, lại thiệt thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho có ích cho các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhớ rõ :

• **Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.** •

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Công-ty điện-khí Đông-pháp

Cây-cối ở gần các giây cái dẫn điện vào các nhà xén cành không được cẩn thận, gây nên làm sự hỏi tiện mà trong những lúc có cơn dông làm cho cháy cầu chì hay đứt giây điện như trong cơn dông ngày 16 mới rồi, mà trong lúc ấy đến khi sửa lại đường điện, ngỏ ai vô ý dụng phải giây điện có thể gây nên lắm sự rủi-ro.

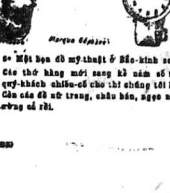
Vậy ông Chánh Giám-đốc công-ty điện-khí lời cho lời công-bố mọi lẽ để các nhà mua điện biết.

Khi các ngài cho xén ngay cây-cối, khiến cho tờ giây điện cho đến cành cây phải cách ít ra là một thước.

Các ngài mua điện muốn nhờ Công-ty làm giùm việc ấy cũng được.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái **1$00**

Thực cốt quý-khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bạn cao 8 quan nên chẳng tôi xin hạ giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá những hồi thời còn biến cải kinh giọng vàng cả hộp xin xem như sau này :

Đồng hồ đeo tay chân giờ thấy giờ	giá trước		giá bây giờ
— id	cỡ kim ly	8 00	1 00
— id	kim thép và kim vàng	4 50	2 50
— id	vỏ cốc thực kinh	6 50	4 50

Bổ cáo quý khách chiếu cỡ cho ? cái mà không bới giá. (chiếu giá trước) thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đẹt mới và 1 cái hộp kính aluminium và cả tiền cước nữa. Xin chiếu cỏ cho.

TONG-YUNE-TAI
3049 *69, Phố hàng Ngang. HANOI*

華 **PAO-VA** 寶

28, Phố Hàng Bồ. Hanoi

發八竹牌門衙連行內河東關

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang : 1° Hộp bọc đồ ngà rất tốt như là quí cần chạm rồng, vàng, điển bát thước tê, đồng, vân vân.

2° Một hộp nhôm kính đủ cả ra thứ một, một đen, một trắng, một vàng, một mới là cây, vân vân. Lại có để nhiều kính pong bằng vàng tây, pong bọc vàng, gọng đồi mồi, vân vân ; quí khách đến ba mà đeo những nhôm kính này thì hợp pháp vệ sinh lắm lắm.

3° Hộp bọc đồng-hồ quả-quít đeo bọc, đồng-hồ bọc nguông, đồng-hồ bảo thức, đồng-hồ chăm-chỉm, vân vân.

4° Một bọc nhận sử đèn sơ, lọ sứ, bát sứ, để sứ để thầy-tiên hay là bầy cảnh cũng được và tờ bình, vân vân.

5° Một bọc đồ mỹ thuật ở Bắc-kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kể năm có trên này chúng tôi xin bán bộ giá, hàng này các quý-khách chiếu-cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Còn các đồ nữ trang, chân bán, ngọc ngà, vàng thì không kể, chẳng các qui khách cũng đã tường cả rồi.

Chân-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ số nhà 28. Hanoi.

Thuốc này thật đáng làm khí danh tiếng cho người bào-chế ra, vì hiện đã đứng khắp trong các nhà thương và các nhà nuôi người ốm ở bảo nước Đại-pháp. Thuốc này ngày nay ai ai cũng đã biết tiếng, mà lấy làm quí-báu, lấy làm tin dùng, vì là một thứ thuốc có giá trị địa hiệt. Hãy xin kể các thứ bệnh mà thuốc này có thể chữa khỏi : bệnh suy nhược cả dàn ông, dàn bà ; bệnh thứ thần của con gái đến thì ; bệnh yếu thất trong khi chơi nghiêng, trong khi có sữa cho con bú ; bệnh một nhọc quá về sự làm ăn, bệnh ngọ nghẽn, bệnh đau lưng, đại gắm, vân vân.

Chỉ dùng với 6 ống thuốc Drogées Rabuteau (hiệu Con mai) thì các bệnh ấy đều tuyệt nọc.

Ở xứ không bào chữa có [illegible] bán khắp nơi.

HỠI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự đau đớn, những lúc gắt tìm đánh mạnh, những lúc thở hổng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch-máu sưng nước (lâu-liện đục của các người là điều tại trong máu có nhiều cặn. Còn về phần đàn-bà thì nào kinh-nguyệt không điều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu cũng tí một có ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy: chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất tại khỏi cả các bệnh ngoài da như là hắc-lào, lở và các chứng mà bệnh Giang-mai phát ra.

Thuốc này có bán ở các hàng tục-hợp to.

POUSSE-POUSSE SAIGONNAIS

Société Fre de Transports — Hanoi

7, Boulevard Bobillot, 7.

Téléphone N° 77

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

HANOI

Hiệp bán ngày nay — Hiệp bán ngày nay

Quạt máy MARELLI

QUẠT TREO TRẦN KIỂU « INDO-JUNIER »

Kiểu quạt chế riêng để bày buồng giấy, phòng khách, buồng nhỏ, vân vân, bốn cánh bằng gỗ sơn bóng, cánh rộng một thước, cối quạt tráng men đen, chục dài một thước có dường giây ở trong để tiện mắc đèn, cả mắc và có cả máy hãm ba nấc.

GIÁ : 700 f. 00

Máy quạt này có bán THEO CÁCH CHO THUÊ giá mỗi tháng 100 f. 00, góp hết 7 tháng thì quạt sẽ về phần người thuê.

Lời dặn. — Chỗ bày hàng các thứ đồ điện, có thay đổi đi nhiều, máy quạt, máy đèn, máy chuông, máy nói, có chữa xứa cả các thứ ấy. Bản-hiệu nhận giá chiếu như đơn khai, hay làm tính giá chém-chước.

Các bệnh bông, thổ, chuột rút, đau dạ dầy, vân vân... dùng thuốc :

POUDRE SAINT ANDRÉ

Chữa rất nhanh chóng, rất chắc chắn.

Thuốc ấy nhiều ông thầy thuốc dùng.

Giá bán : 0$85

Ở Bắc-kỳ có gởi bán tại

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, trước cửa hiệu Gò-đa và hồ Hoàn-kiếm trông sang

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-đào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-đào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất tốt lắm và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, côm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho dàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÉS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

THUỐC THỤT

Injection Peyrard

d'ALGER

Là thứ thuốc lâu năm nhất, công-hiệu nhất để trị bệnh lậu và tất cả các bệnh chảy mủ cũ hay mới.

Trong 232 người Á-rập thì 231 người khỏi về thứ thuốc này

(Theo tờ trình của viên thầy thuốc ở Alger)

BÁN TẠI :

SPÉCIALITÉS PEYRARD

46, Rue de Grenelle — PARIS

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có sáu tờ tám giờ sáng.

CHANSON & THIBAULT

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Nay kính cáo.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Đường Vĩnh-Yên đi Phủ-Lỗ và chợ Kiếp

Đi Tân-Lý chạy khỏi 6 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Hà-nội và ở Yên-Lý.

Đi Chợ-Bến (Phủ-Qui) đi khỏi 7 giờ chiều đến ga Yên-Lý, theo chuyến xe lửa về Vinh và Bắc-Ninh.

Đường Vĩnh Yên về Hué ở Vinh đi khỏi 4 giờ sáng đến Đồng-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Hué.

Ở Đồng Hà ra khỏi 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Hué ra.

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mùng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hễ ai buôn bán sẵn mất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồng hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên cẩ ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare ; — mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

SELS

No 172

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối dân-tộc, nay xin dịch thành văn nước để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Vệ-đăng-nga vương-phi chưa kịp trở lời thì *Mạnh-lệ quân* vương-phi liền nói :

— *Lương-cầm-hà* con ơi ! sao con lại nghĩ lầm như thế ! con không vì với nàng *Hạng-ngọc thanh* được. Nàng *Hạng-ngọc-thanh* gặp cơn gia-biến, biết bao nhiêu sự khổ-não, cay đắng trong lòng. May mà gương sáng vẫn trong, ngọc lành không vết, nay nàng đi tu thì chẳng những giữ toàn danh-giá, lại tỏ được rằng *Hàng-công-tử* bỏ nghìn vàng ra chuộc nàng về ; chính-là một việc báo hiệp, không phải chỉ vì nhi-nữ tư-tình. Còn như con đã về nhà họ *Hàng*, nên nghĩ sao cho trọn đạo làm dâu. Phụ quân con đi sứ nước ngoài, góc bể bên trời, chiếc thân vò-vò. Dưới gối thì một đứa con nhỏ chưa rào hơi sữa trong mồm. Lại còn nỗi quê-nhà xa-cách, biết bao nhiêu việc chưa yên, con bỏ đi tu làm sao cho được. Cứ như ý ta thiển nghĩ thì dễ cho nàng cũng tu với nàng *Diễm tuyệt* là hơn.

Nàng *Hạng-ngọc-thanh* nghe lời *Mạnh-lệ-quân* nói, mừng-rỡ bội phần, liền cải đầu lạy tạ. rồi lại quay lại lạy *Lương-cầm-hà* phu-nhân mà thưa rằng :

— Phu-nhân ơi ! xin phu-nhân chớ nghĩ chi đến kẻ bạc-mệnh này. Cái ơn sâu của *Hùng* quốc-công đối với tôi thuở trước, tôi chưa chút báo-đền, chỉ xin kính chúc cho quốc-công cùng phu-nhân đều an-toàn vạn-phúc vậy.

Lương-cầm-hà phu-nhân vội-vàng đỡ nàng *Hạng-ngọc-thanh* dậy. lại cùng nhau nức-nở khóc hoài. Phu-nhân nín lặng hồi lâu, rồi bảo nàng *Hạng-ngọc-thanh* rằng :

— *Hạng-ngọc-thanh* ơi ! Nàng nỡ lòng bỏ tôi thì còn nói chi nữa ! Tôi nghĩ bây giờ lại hối, làm sao nằm xưa không sai người đi đón nàng về. Nay nàng quyết chí không nghe lời tôi thì khi phu-quân tôi về, tôi biết nói làm sao cho được.

Lương-cầm-hà phu-nhân vẫn cầm lấy tay nàng *Hạng-ngọc-thanh* mà không nỡ dời. Tiễn công-tử cũng khóc mà bảo nàng *Hạng-ngọc-thanh* rằng :

— Di-nương ơi ! Di-nương đừng đi đâu cả.

Mọi người thấy vậy, đều động lòng xót thương *Vệ-đăng-nga* vương phi ngành lại bảo *Lương-cầm-hà* phu-nhân rằng :

— Nàng *Hạng-ngọc-thanh* dẫu đi tu, chẳng qua chỉ ở nội trong kinh-địa, giảm bớt nửa tháng, muốn đi lại chuyện-trò cũng nhau. cũng không khó gì. Con nên để cho nàng được thỏa chí-nguyện cầu mình mà tu luyện thành tiên, ấy thế là một cách con báo ơn nàng đó !

Bấy giờ *Lương-cầm-hà* phu-nhân mới gạt nước mắt mà không nói chi nữa. Nỡ-tỵ bảy tiệc, mọi người lại cùng ngồi ăn cơm. Nàng *Diễm-tuyệt* và nàng *Hạng-ngọc-thanh* thì hai người ngồi riêng một chiếu để cùng ăn cơm chay.

Trong khi ăn cơm, *Mạnh-lệ quân* vương-phi lại nói đến việc định về quê nhà thăm hai chân. *Vệ-đăng-nga* vương-phi nghe nói, thở dài mà than rằng :

— Vương-phi nghĩ chi phải ! Vợ chồng vương-phi thật là thiên-tiên trên đời, còn như vợ chồng tôi biết bao giờ cho được nhẹ gánh tang-bồng, để cùng nhau về nơi làm-toàn mà di-dưỡng tuổi thọ.

Mạnh-lệ-quân vương-phi nói :

— Sao vương-phi lại vì như vợ chồng tôi ! Vợ chồng tôi tuổi già đa bệnh, chẳng kể làm chi. Dẫu về bệnh nữa, cũng không mất mũi nào mà đứng đầu hàng trăm quan vậy.

Khi ăn cơm xong, *Lương-cầm-hà* phu-nhân lại nói với nàng *Hạng-ngọc-thanh* rằng :

— Nàng *Hạng-ngọc-thanh* ơi ! Bây giờ nàng hãy về ở với tôi, đợi khi nào chùa mới làm xong, bấy giờ sẽ vào tu tại đấy.

Nàng *Diễm-tuyệt* nói :

— Nàng *Hạng-ngọc-thanh* sau khi thoát khỏi nơi *Xuân-văn-viện*, những muốn cắt tóc đi tu đã lâu, chỉ vì nghĩ cái lòng hảo hiệp của *Hàng* quốc-công bỏ nghìn vàng ra chuộc mình về, cho nên không nỡ phụ ơn, phải tạm ở nhà họ *Tần*, đợi nói với phu-nhân, cam tâm xin lỗi tiêu-tinh để báo đền ân nghĩa. Đến khi tinh nguyện đều giam, được hết sức khuyên-mĩ, sớm khuya hầu-hạ trong mấy năm trời thì cũng là ơn sâu kia cũng gọi là đã có chút báo đền rồi vậy. Vậy lúc này không cắt tóc đi tu, còn đợi lúc nào ! Nàng đã có đính-ước riêng cùng tôi kết bạn đồng-tâm, cũng là một cái duyên thanh-tịnh.

Mọi người chuyện-trò hồi lâu, rồi các-tử ra về. Bấy giờ *Mạnh gia-linh* thường-công cùng các-tử về phủ. *Hoàng-phủ thiếu hoa* ở nhà ngoài vào, lại cùng *Mạnh-lệ quân* vương-phi nói chuyện.

Mạnh-lệ-quân vương-phi thuật hết những lời nàng *Diễm-tuyệt* và nàng *Hạng-ngọc-Thanh* vừa nói cho *Hoàng-phủ thiếu-hoa* nghe.

Hoàng phủ thiếu-hoa nói :

— Khi tôi mới trông thấy hai nàng cũng đã biết là người có tiên-phong đạo-cốt vậy.

Lại nói chuyện phò-mã *Triệu-cầu* về phủ. *Gia-tường* công-chúa đương dậy đón vào, rồi hai vợ chồng cùng nhau trò-chuyện. Phò-mã *Triệu-cầu* thuật hết mọi việc trong triều cho công-chúa nghe.

Phò-mã *Triệu-cầu* nói :

— Hôm nay triều đình đã định sai nhị-độ *Triệu-phương* đem 5 nghìn quân kéo sang *Cao-ly* để hỏi tội. Đến ngày 15 tháng này thì thánh-thượng tâm lễ phục-vị. Lại còn một việc thật rất lạ lùng !

Gia-tường công-chúa liền hỏi :

— Phò-mã ơi ! Chẳng hay việc chi mà lạ lùng ?

Phò-mã *Triệu-cầu* nói :

— Số là các công-nữ và các nội-giám canh-giữ lại mộ-địa con *Phi-giao* có tâu trình rằng : đêm nào cũng thường thấy con *Phi-giao* hiện-hình lên, lâu thì mặc bộ áo-triều phục như khi còn ở trong cung, lúc thì mặc bộ áo trắng, xõa tóc đứng ở trên mộ. Mỗi khi nó hiện lên thì thường thường có mưa to gió lớn, hoặc sấm sét dữ-dội. Nó vẫn không biết tự hối cải tội-ác lấy trời khi trước, lại còn cứ nỉ-non than-khóc chỉ một hai đòi lại hạt minh-châu. Tôi nghĩ câu chuyện lạ-lùng này, luồng khiến cho lòng tôi thêm áy-náy.

Gia-tường công-chúa nói :

— Phò-mã ơi ! *Phi-giao* thật là một người tàn-ác, việc khác chẳng nói làm chi, hãy nói như một việc hôm-đầu, làm cho *hàng-hậu điên-đại* thì độc-ác biết là dường nào. Nếu không nhờ có thái-hậu thì còn đâu sống đến ngày nay. Lại còn việc nghiêm cấm cung-môn, khiến cho vương-phi (trỏ *Mạnh-lệ-quân*) ta thật sống dở chết dở. Từ khi cất thịt đài nên « *Nhân-cao* » cho thái-hậu, bấy giờ các cung-nhân mới khỏi sinh nghi. Tôi nghĩ đến lúc nào, lại ruột đau như cắt. Phò-mã ơi ! Việc *Phi-giao* hiện-hình này cho đủ vương-phi ta biết, kẻo người lại thêm thương-xót trong lòng.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)